

Årsrapport 2022

Bispemøtet

DEN NORSKE KIRKE
Bispemøtet

INNHOLD

Bispemøtets arbeid 2022	3
Introduksjon til virksomheten	14
Samordning av den regionale bispetjeneste	15
Kompetanseutvikling i presteskaper	16
Visitaser og vigslinger	18
Representasjon	19
«Heretter heiter det - vi!»	21

Bispemøtet i Den norske kirke
Postboks 799, Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 23 08 12 00
bispemotet@kirken.no www.kirken.no/bm
Design: Thomas Berbom / Bispemøtet
Foto forside: Juni Bergh

Kari Mangrud Alvsvåg ble viglet til biskop i Fredrikstad domkirke den 24. april 2022.

Foto: Geir Carlsson

– Jeg brenner for en kirke som er en god, varm og sterk kraft i samfunnet, som alltid er drevet av Guds kjærlighet, sa den nytilsatte biskopen i Borg, Kari Mangrud Alvsvåg da hun ble utnevnt til biskop i februar 2022. Ordene gir retning for hennes gjerning som biskop, men peker også på kirkenes oppdrag.

Bispemøtets arbeid 2022

Bispemøtet er et sentralkirkelig organ for samordning av den tjeneste som er tillagt biskopene. Gjennom Bispemøtets arbeid utøver biskopene et samlet lederskap i Den norske kirke lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

De tolv biskopene samles til bispemøte normalt tre ganger per år. Bispemøtet ledes av preses, som er

biskop i Nidaros bispedømme. Bispemøtet har et arbeidsutvalg bestående av preses, visepreses og et tredje medlem. Bispemøtet har sekretariat i Kirkens hus.

I det følgende presenteres noen av de hovedsaker som Bispemøtet har arbeidet med i 2022.

Erkebiskop Desmond Tutu ble minnet i en takkegudstjeneste i Oslo domkirke den 9. januar 2022.

Foto: Bispemøtet/TB

Takkegudstjeneste for Desmond Tutu

Erkebiskop Desmond Tutu døde den 26. desember 2021. Den 9. januar inviterte Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp til takkegudstjeneste for Tutu i Oslo domkirke. Gudstjenesten ble sendt direkte på NRK 1.

På grunn av nasjonale smittevernregler, var det kun plass til 50 inviterte gjester i gudstjenesten. Det offentlige Norge var representert ved blant andre Kronprinsparet, statsminister Jonas Gahr Støre og Nobelkomiteens leder Berit Reiss-Andersen. Norske kirker og organisasjoner var også til stede blant gjestene som ønsket å minnes Tutu.

– Mange har mye å takke for, også vi her i Norge og i Den norske kirke, sa preses Olav Fykse Tveit i inngangsdøret til gudstjenesten.

– Desmond Tutu gav oss alle på sin helt spesielle måte inspirasjon, mot og tro på at det nytter å arbeide for en bedre verden. Han ble også litt vår erkebiskop, sa preses.

Utnevning og vigsling av biskop i Borg

Den 10. februar tilsatte Kirkerådet domprost Kari Mangrud Alvsvåg som ny biskop i Borg bispedømme.

– I prosessen som nå har ført til utnevningen av deg til biskop i Borg, har din evne til å formidle kirkens budskap om Guds kjærlighet i vår tid kommet tydelig fram. Ja, mer enn det: Du framstår med evner og entusiasme for å kunne lede kirken nettopp i dette oppdraget inn i den tiden som kommer, overfor alle mennesker og nye generasjoner, sa preses Olav Fykse Tveit i sin hilsen til den nytilsatte biskopen.

Den 24. april, i en fullsatt Fredrikstad domkirke, med H.M. Kong Harald til stede, ble biskop Kari Mangrud Alvsvåg vigslet av preses Olav Fykse

Tveit. I sin preken snakket Biskop Kari om håp og tro: - Vi spør så ofte med fortvilelse hvor all ondskapen kommer fra, men er det ikke et større mysterium at det ikke tar slutt på godhet?

– Jeg brenner for en kirke som er en god, varm og sterk kraft i samfunnet, som alltid er drevet av Guds kjærlighet, sa Kari Mangrud Alvsvåg i sin preken.

Alvsvåg tok over etter biskop Atle Sommerfeldt som gikk av med pensjon i 2021.

«Vi som nå er biskoper i Den norske kirke erkjenner at Bispemøtets uttalte holdninger til og omtale av homofili og homofile opp gjennom årene har påført mange mennesker stor skade og smerte» uttalte Bispemøtet.

Foto: Paulus og Sofenberg menighet

Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte

I forbindelse med 50 års-markeringen for opphevelse av straffelovens § 213 i februar, ga biskopene i Den norske kirke en uttalelse der de erkjente at kirkens tidligere uttalelser og holdninger har påført homofile og lesbiske skade og smerte.

– Vi erkjenner at kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte. Dette er en erkjennelse alle biskopene i Den norske kirke står samlet om. Det er viktig for meg og for biskopene å understreke alles menneskeverd uavhengig av seksuell identitet, uttalte preses Olav Fykse Tveit.

Aksept og likeverd for homofile har hatt fremgang de siste tiårene. Siden 2017 er alle par velkommen til å gifte seg i kirken. Bispemøtet mener det er en stor og positiv endring. Kirken skal ha rom for alles ukrenkelige menneskeverd og kjærlighet.

I uttalelsen heter det: «Vi som nå er biskoper i Den norske kirke erkjenner at Bispemøtets uttalte holdninger til og omtale av homofili og homofile opp gjennom årene har påført mange mennesker stor skade og smerte. Det er i år 50 år siden straffelovens § 213, som blant annet kriminaliserte sex mellom menn, ble opphevet. Ved denne anledningen ønsker vi å uttrykke vår anerkjennelse og glede over at kirken har mange homofile og lesbiske

medlemmer og ansatte, og bekrefte deres bidrag til fellesskapet. Vi står sammen med hele kirkens lederskap i det målrettede arbeidet for likeverd, inkludering og mangfold.»

Solidaritet og bønn for Ukraina

Den 24. februar gikk Russland til angrep på Ukraina. De dramatiske krigshandlingene medførte fortvilelse, frykt og dyp bekymring over hele Europa. – Nå er det tid for forbønn og solidarisk handling. Sammen holder vi fram en visjon om fred, om en rettfærdig fred, sa preses Olav Fykse Tveit.

Norges Kristne Råd og Bispemøtet arrangerte tirsdag 1. mars en økumenisk fredsgudstjeneste i Trefoldighetskirken i Oslo. Gudstjenesten ble sendt direkte på NRK 2.

Preses Olav Fykse Tveit og biskop Kari Veiteberg fra Den norske kirke deltok. I tillegg deltok blant annet biskop Bernt Eidsvig fra Oslo katolske bispedømme, Fader arkimandritt Kliment, Hellige Olga menighet – Den russisk ortodokse kirke og kirkeledere fra andre kirkesamfunn i Norges Kristne Råd.

Den 12. mars kom Bispemøtet med en uttalelse om krigen i Ukraina, der biskopene blant annet sier: «Vi fordømmer angrepet på Ukraina. Vi protesterer mot den russiske krigsmakta som invaderte nabolandet og sette i gang en brutal krig, i strid med internasjonal rett og grunnleggende menneskerettar. Den russiske presidenten har ansvaret for å ha starta krigen, og må ta ansvar for å avslutta den. Men alle som har makt og myndighet, i alle land, må gjøre sitt ytste no, slik at krigshandlingane stansar og ikkje spreier seg og eskalerer enno meir.»

Søndag 13. mars ringte mange av landets kirkeklokker, klokken 13.00, for menneskene som lider på grunn av krigen i Ukraina. Den norske kirke og Norges Kristne Råd sto bak oppfordringen til landets menigheter om å bruke kirkeklokkene til dette formålet.

Da Kirkemøtet var samlet i september, uttalte et samlet kirkemøte: «Kirkemøtet fordømmer Russlands okkupasjon og krigføring i Ukraina og ser med sorg og fortvilelse på utviklingen. Vi vil uttrykke vår dypeste medfølelse med det ukrainske folket, men også solidaritet med de russerne som protesterer mot krigen. Vi er særlig bekymret for alle barn og unge som nå frarøves liv og framtidsmuligheter.»

Erkebiskoper og ledende biskoper fra Porvoo-kirkelandskapet var samlet i Finland 11.-13. oktober. I et brev ba de patriark Kirill om å gjøre det han kan for å stanse Russlands krigføring.

Økumenisk fredsgudstjeneste i Trefoldighetskirken. Foto: Bispemøtet/TB

Bønn for Ukraina

Hellige, treenige Gud, du som er visdommens, fredens og kjærlighetens kilde!

Sammen med kirker i hele verden kommer vi til deg og ber: beskytt folket i Ukraina! Kom med din trøst til alle dem som er redde og som er i de krigs- og konfliktrammede områdene. La dem erfare din kjærlighet og fred, og gjennom det finne mot til gode gjerninger.

Til deg kommer vi med vår uro og ber om fred i Europa og verden. Gi verdens ledere visdom, mot og handlekraft til å avslutte krigshandlingene, redde menneskeliv og finne fredelige løsninger.

Jesus Kristus, du som er verdens lys, kom med din fred! Amen.

Biskopene ønsker å bidra til synliggjøring og bevisstgjøring internt og eksternt om spesialprestenes og -diakonenes tjeneste. Foto: Kirkerådet

Bispemøtet har i 2022 hatt møter med både CREO, KUFO og Diakonforbundet. Foto: Kirkerådet

Møte med diakonene, kantorene og kateketene

Bispemøtet hadde på møtet i februar samtaler med representanter for kantortjenesten (CREO) og katekettjenesten (KUFO), og på møtet i oktober med representanter for diakontjenesten (Diakonforbundet).

Formålet var en samtale om ulike forhold knyttet til de vigslende tjenestene i Den norske kirke. Temaer som ble trukket fram var vigsling, oppfølging av biskopenes tilsynsansvar, synliggjøring og bruk av kompetanse, og rekruttering.

Arbeidsmiljøundersøkelsen blant kvinner i prestatjeneste

Hovedverneombudet Hilde Fylling deltok i Bispemøtet i februar der arbeidsmiljø for kvinners prestatjeneste ble tematisert. Biskopene uttalte etter orienteringen fra hovedverneombudet at vi må tåle teologisk uenighet, men arbeidsmiljøet skal kjennetegnes av likestilling, inkludering og mangfold. Biskopene vil følge opp arbeidsmiljøundersøkelsen både som arbeidsgiver for prestene og i tilsynsansvaret for ansatte og råd.

Møte med spesialprester

Bispemøtet inviterte på sitt møte i februar representanter for kirkens tjeneste ved offentlige institusjoner. Formålet var å sette søkelys på denne tjenesten, og å samtale om utfordringer og muligheter i et livssynsåpent samfunn.

Biskopene ønsker å bidra til synliggjøring og bevisstgjøring internt og eksternt om spesialprestenes og -diakonenes tjeneste.

Sykehusprest Aud Irene Svartvasmo, studentprest Pernille Astrup, fengselsprest Kristin Holen Daae og sjef for Forsvarets tros- og livssynskorps Knut Espen Høidal deltok og innledet til samtale.

Erkebiskop Antje Jackelén holdt hovedforedraget under Teologidagene 2022, tema: "Gör sanningen oss fria? Kyrkans uppdrag i postsanningens tid". Foto: Bispemøtet/TB

Teologidagene

Teologidagene 2022 ble avholdt den 17. og 18. mars i Oslo. Denne gangen var tema: «Hva er sannhet?» Sannhet er et av de store ordene vi møter i kirken og teologien. Det har hatt ulik betydning i ulike sammenhenger og til ulike tider. Teologidagene søkte å finne svar på hva sannhet betyr i dag – i kirkelig sammenheng, i enkeltmenneskers liv, i kunsten og litteraturen, i politikken, i møte med historien? Dagene inneholdt foredrag, samtaler og diskusjoner om sannhet – med stor og liten s.

Teologidagene ble arrangert av de teologiske utdanningsinstitusjonene i Norge (Det teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, MF vitenskapelig høyskole, NLA Høgskolen og VID vitenskapelige høyskole) i samarbeid med Bispemøtet for Den norske kirke, Presteforeningen og Fagforbundet teOLOgene.

Åpningsforedraget var ved erkebiskop Antje Jackelén (Svenska kyrkan).

Oslo domkirke åpnet dørene for sørgegudstjeneste etter terrorangrepet under Pride-feiringen.

Sørgegudstjeneste i Oslo domkirke

Midt i Pride-feiringen den 25. juni, der mange var ute for å feire livet og kjærligheten, ble man vitner til grusomme hendelser med skyting, drap og alvorlige skader.

Søndag 26. juni ble det derfor arrangert en sørgegudstjeneste med forbønn for alle som på ulike måter var rammet av terrorangrepet i Oslo.

– Kirken fordømmer det grusomme terrorangrepet natt til lørdag. Oslo er i sorg og hele landet er preget av angrepet som særlig rammet skeive som var samlet for å feire pride, sa preses Olav Fykse Tveit som ledet gudstjenesten.

Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsessen deltok. Stortingspresident Masud Gharakhani, statsminister Jonas Gahr Støre og leder i Fri Inge Alexander Gjestvang vil holdt taler og artisten Sondre Justad sang. Gudstjenesten ble sendt på NRK.

Kurset «Den norske kirke og jødene» ble avholdt på HL-senteret i mai. Foto: Bispemøtet/TB

«Den norske kirke og jødene»

I mai inviterte Bispemøtet, Mellomkirkelig råd og Holocaustsenteret til to kursdager med tema: «Den norske kirke og jødene».

Tematikken som ble reist på kurset handlet blant annet om hvordan kirken har forkynt og undervist om vår jødiske arv. Hvordan har vi fremstilt jødedom og jøder gjennom vår historie og hvordan preger det våre prekener, vår konfirmantundervisning og kommunikasjon i dag?

Kurset gikk over to dager og ble avholdt på Holocaustsenteret på Bygdøy. Det var 40 deltakere. Foredragsholdere var blant andre: Øyvind Kopperud, Lars Lien, Rolv Nøtvik Jakobsen, Gunnar Haaland, Hans Marten Haugen, Claudia Lenz, Elisabeth Tveito Johnsen.

Tidligere biskop og preses Helga Haugland Byfuglien fikk sitt portrett avduket. Bildet er malt av Håkon Gullvåg og henger i Erkebispegården i Trondheim.

Portrett av Helga Haugland Byfuglien

I forbindelse med Kirkemøtet i Trondheim ble det den 25. september avduket et portrett av tidligere biskop og preses, Helga Haugland Byfuglien. Kunstverket er malt av Håkon Gullvåg. Preses emerita Byfuglien er den første kvinne som har sitt portrett hengende på veggen blant de allerede portretterte biskopene i Erkebispegården.

Utstillingen «Queer Spirit»

Olsokutstillingen 2022 «Queer Spirit» ble åpnet den 26. juli av preses Olav Fykse Tveit. Utstillingen på Stiklestad var en kollektivutstilling med bidrag fra flere titalls kunstnere som tar hele Stiklestadområdet i bruk. I tilknytning til utstillingen var det også daglige performative verk under Olsokdagene, samt samtaler og foredrag.

Fagdag i åndelig veiledning

I mai inviterte Bispemøtet til fagdag i åndelig veiledning. Fagdagen ble holdt på Utstein kloster i Stavanger. Tema for dagen var: «Å skjelne - bedømme åndene i ignatiansk veiledning».

Fagdagen rettet seg spesielt mot prester, diakoner og andre medarbeidere i Den norske kirke. Susanne Carlsson som er åndelig rådgiver for Rochester bispedømme i England, holdt dagens faglige hovedforedrag. Biskop Anne Lise Ådnøy deltok på fagdagen og ledet nattverdguddstjenesten.

Rundt 50 deltakere var med på fagdagen i vakre omgivelser ved Utstein kloster.

Kunstverket «De tre vise» av T.H.E. Creator aka Tor Halvorsen. Foto: Bjørn Andre Langset Gjermundnes.

Olavsfest: Håp i Kirkehagen

Håpet – i alle dets former og fasetter – står sentralt i den kristne fortellingen og i kirkens liv. Håpet preget også Den norske kirkes arrangementer i Kirkehagen under Olavsfest 2022. Flere av biskopene deltok under det rikholdige programmet i Trondheim.

Preses holdt en mottakelse i Erkebispegården i forbindelse med Olavsfestdagene.

Preses hedret med utmerkelse

Preses Olav Fykse Tveit ble i august tildelt Sankt Henrikskorset av erkebiskop Tapio Luoma i Den evangelisk-lutherske kirken i Finland.

I begrunnelsen for tildelingen står det at Olav Fykse Tveit gjennom sitt langvarige økumeniske arbeid har fått stor tillit rundt om i verden og har gjort en merkbar innsats for kirkens enhet og for arbeidet med kirkenes innbyrdes samspill.

Fykse Tveit var generalsekretær i Kirkenes Verdensråd fra 2010 til 2020, og var før det generalsekretær i Mellomkirkelig råd i Den norske kirke.

Preses Olav Fykse Tveit, kirkerådsleder Kristin Gunteiksrud Raaum og leder av LHBT-utvalget Kristine Sandmæl i samtale under Arendalsuka 2022. Foto: Kirkerådet

Olav Fykse Tveit sammen med erkebiskop Tapio Louma i Den evangelisk-lutherske kirken i Finland.

Biskop Anne Lise Ådnøy ledet nattverdguddstjeneste under fagdag for åndelig veiledning i Utstein kloster. Foto: Bispemøtet/TB

Arendalsuka

Også i 2022 var Kirkeskipet på plass i Pollen i Arendal under Arendalsuka. På skipet kunne du nyte en vaffel og lytte til innholdsrike samtaler.

På programmet stod blant annet samtaler om det livssyns åpne samfunn, klima, trosfrihet, menneskehandel og krig og fred. Biskopene Kari Mangrud Alvsvåg, Stein Reinersten og preses Olav Fykse Tveit deltok i programmet og i samtaler i Pollen.

Internasjonal feltprestkonferanse

Baltic Sea Military Chaplains Conference, en internasjonal konferanse for feltprester, ble avholdt 29. august - 1. september 2022 i Trondheim. Preses deltok på konferansen og holdt foredraget: «Peace work is holy work – The military chaplain's identity as peace builder». Tema for konferansen var «Chaplaincy in military operations».

Konferansen ble etablert på slutten av 1990-tallet, og var opprinnelig en håndsrekning til feltpresttjenesten i de baltiske land.

Kjetil Fretheim og Ingeborg Midttømme sitter i KV's sentralkomite i årene framover. Biskop Midttømme også valgt inn i eksekutivkomiteen i Kirkenes Verdensråd.
Foto: Kirkerådet.

A call to act together

«Vi er alle kalt gjennom Kristi kjærlighet til omvendelse, forsoning og rettferdighet i møte med krig, ulikhet og synd mot skaperverket», var hovedbudskapet fra Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Karlsruhe, Tyskland, 30. august til 8. september, 2022

Under overskriften «A call to Act Together» heter det at «Vi vil finne styrke til å handle ut ifra en enhet fundert i Kristi kjærlighet, – for den gjør oss i stand til å lære de tingene som skaper fred, forvandle splid til forsoning og arbeide for helse og fred på vår levende planet».

Den norske kirkes offisielle delegater var biskop Ingeborg Midttømme, Kjetil Fretheim, Kristina Labba og Marianne Brekken. Berit Hagen Agøy var rådgiver for delegasjonen. «Kristi kjærlighet beveger verden mot forsoning og enhet» var det overordnede temaet for generalforsamlingen. Kjetil Fretheim og Ingeborg Midttømme ble valgt inn i den nye sentralkomiteen. Ingeborg Midttømme sitter også i den nyvalgte eksekutivkomiteen. Preses Olav Fykse Tveit deltok også på generalforsamlingen.

Verden trenger Kristi kjærlighet, «som svar på ropene til dem som lider, og som tvinger oss til å komme til ham i solidaritet og handle for rettferdighet ...». Videre i budskapet fra generalforsamlingen står det at «Vi er kalt til å bli forsonet i Guds kjærlighet, og til å vitne om den kjærligheten som er åpenbart i Kristus».

Biskop emerita Rosemarie Köhn ble gravlagt fra Hamar domkirke den 3. november 2022. Foto: Arnfinn Johnsen.

Biskopen som vant folks hjerter

Biskop emerita Rosemarie Köhn døde søndag 30. oktober etter lang tids sykdom, 83 år gammel. Hun var biskop i Hamar bispedømme fra 1993 til 2006. Köhn var den første kvinne som ble utnevnt til biskop i Norge og Norden.

Da Rosemarie Köhn ble utnevnt var det starten på en viktig og ny fase i Den norske kirkes liv. Rose ble et ikon for den åpne folkekirke og for kvinner som kirkeledere i Norge og i hele Norden. Hun hadde nok selv erfart hvor viktig det var at Den norske kirke ble mer romslig. Hun var en viktig biskop i sin tid som åpnet kirken for flere.

Preses Olav Fykse Tveit overleverer Olavstipendet til prost Brita Hardeberg som skal forskes på virkningene av arbeidsveiledning i Den norske kirke. Foto: Bispemøtet/TB

Olavstipendet

Olavstipendet for 2023 ble tildelt Brita Hardeberg som skal undersøke arbeidsveiledning i Den norske kirke. – En drøm som går i oppfyllelse, sa Hardeberg da hun mottok stipendet.

Etter 30 år med arbeidsveiledning (ABV) er det viktig å få kunnskap om virkningene av ABV. Brita Hardeberg sitt prosjekt vil gi kirken viktig kunnskap om hva som er status nå og hvordan vi kan videreutvikle arbeidsveiledning i kirken.

Fykse Tveit mener Hardeberg er rett kandidat for dette prosjektet. – Hun har fulgt kirkens arbeid med arbeidsveiledning siden 90-tallet og kjenner arbeidsveiledning godt selv som både deltaker og veileder. Jeg ser fram til å lese resultatene!

Preses Olav Fykse Tveit hilser på deltakere ved gudstjeneste i Mindekirken i Minneapolis.

Mindekirken 100 år

I oktober deltok preses ved Mindekirkens 100 års jubileum i Minneapolis. Det ble en stor slått feiring der Norway House ble åpnet. Søndag ble det feiret gudstjeneste i Mindekirken, der også dronning Sonja deltok.

Utnevning av biskop i Hamar

– Åpenhet, frihet og tilhørighet, det skal være byggesteinene i videreføringen av en «hellig, alminnelig kirke», sa den nye biskopen i Hamar, Ole Kristian Bonden da han ble utnevnt som biskop den 11. november.

Preses i Bispemøtet, Olav Fykse Tveit, uttrykte at han så fram til å få en kollega med solid og livslang nærhet til bispedømmet han skal lede. – Hamar får en svært god biskop i deg, Ole Kristian. Du har jobbet mye med det som kalles stedegen teologi, og videre utvikling av stedegen liturgi for gudstjeneste og kirkelige handlinger. Du har både dialekt og nærhet til folk i Innlandet, og kommuniserer godt der du møter mennesker i ulike sammenhenger, både i og utenfor kirkerommet, sa preses.

Den nyutnevnte biskopen var selv beveget over tilliten han har fått ved å bli valgt til biskop, og har tatt med seg viktige ord fra sine forgjengere, Rose-

Ole Kristian Bonden ble utnevnt til biskop i Hamar bispedømme den 11. november 2022.

Foto: Dnk

marie Köhn og Solveig Fiske: «Ingen tro er for liten» og «Gud gjør ikke forskjell på folk».

– Jeg vil ha en raus og tydelig kirke som er til stede i samfunnet og i menneskers liv, ei kirke som bryr seg om folk. Ei hellig og alminnelig kirke, det er kirka for meg. Den skal være et annerledes rom, som er hellig, men likevel har rom for det alminnelige livet, sa Bonden.

Ole Kristian Bonden tok over etter biskop Solveig Fiske.

Luthersk teologi i møte med samisk tradisjon

Bispemøtet har ønsket å løfte tematikken om Den norske kirke i møte med samisk historie og kultur i lys av det pågående arbeidet til Sannhets- og forsoningskommisjonen.

I februar var 1. amanuensis Tore Johnsen invitert til Bispemøtet hvor han innledet om historiske og teologiske perspektiver på avkolonialisering og møtet mellom samisk åndelighet og lutherske tradisjoner i Den norske kirke. Relevansen av Sannhetskommisjonens arbeid for kirken var også en del av programmet på Teologidagene i mars, hvor både samiske og kvenske ressurspersoner deltok.

I mai arrangerte Bispemøtet i samarbeid med VID, Samisk Kirkeråd og Kirkerådet konferansen «Forsoning uten majoritetsbefolkning?», hvor majoritetsbefolkningens ansvar og nøkkelrolle i mellomfolkelige forsoningsprosesser ble tematisert.

«Er forsoning mulig?» ble stilt som spørsmål under Bispemøtets seminar i Trefoldighetskirken i Oslo. Der deltok preses Olav Fykse Tveit, Aftenposten-kommentator Frank Rossavik, ordfører i Tana Helga Pedersen og fengselsprest Elisabeth Kjetilstad.

Arbeidet med forsoning

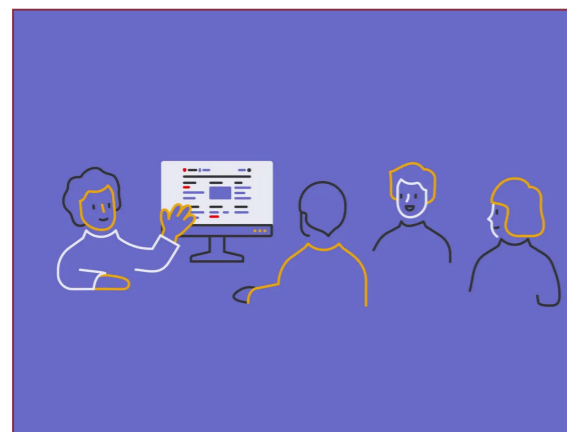
I tillegg til ovennevnte arbeid, har Bispemøtet også vært involvert i et begynnende forsoningsarbeid med andre grupper. Uttalelsen fra februar i anledning 50 års-markeringen for opphevelsen av straffeloven §213 ble blant annet fulgt opp med et seminar på Granavolden i april, sammen med Kirkerådet, hvor mennesker med LHBT-QI-identitet delte noen av sine erfaringer med kirkeledelsen.

Biskopene har fulgt opp dette arbeidet sammen med blant annet Kirkerådets LHBT-utvalg. Som del av Bispemøtet i oktober ble seminaret «Er forsoning mulig?» arrangert i Trefoldighetskirken i Oslo. Preses holdt et foredrag om kirken og forsoning, og fikk responser fra Aftenposten-kommentator Frank Rossavik, ordfører i Tana Helga Pedersen og fengselsprest Elisabeth Kjetilstad.

Utvalget, som er oppnevnt av Bispemøtet og Mellomkirkelig råd, og som jobber med Den norske kirkes selvforståelse i møte med jødedom og jøder i Norge i dag, har fortsatt sitt arbeid i 2022 og vil legge fram sin rapport i 2023.

Kirka vår - samlet plan for arbeidet i soknet

Bispemøtet ga en anbefaling om at det digitale verktøyet «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet» skulle tas i bruk i bispedømmene. Verktøyet medvirker til å få oversikt over aktivitetene i soknet, få ny kunnskap om mennesker i soknet og oppslutning om menighetsarbeidet over tid, og sammen peke retning for videreutvikling av arbeidet. Bispemøtet ser også «Kirka vår» som et nyttig redskap i forbindelse med visitaser.

Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum sammen med førsteamanuensis Tore Johnsen ved VID vitenskapelige høyskole og leder i Samisk kirkeråd Sara Ellen Anne Eira fotografert i forbindelse med Forsoningskonferansen i mai 2022. Foto: Dnk

Biskop Solveig Fiske og biskop Halvor Nordhaug innstifter nattverden på åpningsgudstjeneste på Kirkemøtet 2022. Foto: Dnk

Biskop Solveig Fiske og biskop Halvor Nordhaug takket av

To biskoper har i løpet av 2022 blitt takket av etter lang tjeneste som biskoper i Den norske kirke.

Biskop Solveig Fiske

Søndag 23. oktober ble biskop Solveig Fiske takket av i en avskjedsgudstjeneste i Hamar domkirke. I over 16 år har hun vært biskop i Hamar bispedømme og hun har vært en tydelig stemme i kirken og i det offentlige ordskifte.

Fiske hadde et stort engasjement for menneskeverd og rettferdighet, og ikke minst for kvinners og homifiles rettigheter.

- I håpets navn skal vi sette søkelyset på det uløselige og konfliktfylte, ikke feie det bort, men anerkjenne smerten i det. Vil vi være en kirke som bringer håp, og forkynner budskapet om den store gleden for alt folket, har Fiske sagt.

Biskop Halvor Nordhaug

Biskop Halvor Nordhaug ble takket av etter 13 års tjeneste som biskop med en festgudstjeneste i Bergen domkirke 21. november 2022.

Biskop Nordhaug har formidlet den kristne troen med historisk og teologisk substans. Han har gjort det slik at det frigjørende og frelsende evangeliet har blitt formidlet på nytt og på nye måter. Slik har han inspirert mange til å finne den skatten kirken har fått for å dele med alle.

- Den viktigaste oppgava til biskopen, slik eg ser det, er å hjelpe menneske til tru på Gud og til å leva som disiplar av Jesus midt i verda slik den er i dag med alle dei utfordringane det medfører. Dette er ikkje det enklaste livet, men det beste, har Nordhaug selv sagt.

Kirkens vigslingsregister

Bispemøtet vedtok i 2017 å opprette et nytt vigslingsregister. Arbeidet stoppet imidlertid opp og ble ytterligere forsinket av pandemien. I 2022 er registeret opprettet, og Bispemøtet har vedtatt Regler for Den norske kirkes vigslingsregister. Opplysninger om personer som vigsles til prest, diakon, kateket eller kantor i Den norske kirke skal registreres i vigslingsregisteret.

Kirkelig organisering

Kirkelig organisering har stått på sakskartet i alle Bispemøtene i 2022. Biskopene har mottatt orientering fra Kirkerådet om framdrift og status i arbeidet. Bispemøtet har drøftet kirkelig organisering med utgangspunkt i saksfremlegg til Kirkerådet og Kirkemøtet.

Biskop Olav Øygard på Kirkemøtet i Trondheim

Foto: Dnk

Introduksjon til virksomheten

Bispemøtet skal virke for samordning av de gjøremål som etter gjeldende regler tilligger biskopene. Slik samordning vil handle om å drøfte felles erfaringer, utarbeide maler og prosedyrer for lik håndtering av saker og samarbeid om utviklings tiltak m.v. Det vil også handle om å ivareta overordnet koordinering på enkelte arbeidsområder, slik som etter- og videreutdanning for prester, innføringsprogram for nye prester og proster og ordinasjonsforberedelse.

Videre handler samordning også om koordinering av biskopenes rolle og funksjoner inn mot sentral-kirkelige styringsorganer. Denne type oppgaver handler om å ivareta den episkopale dimensjon i det nasjonale kirkestyret.

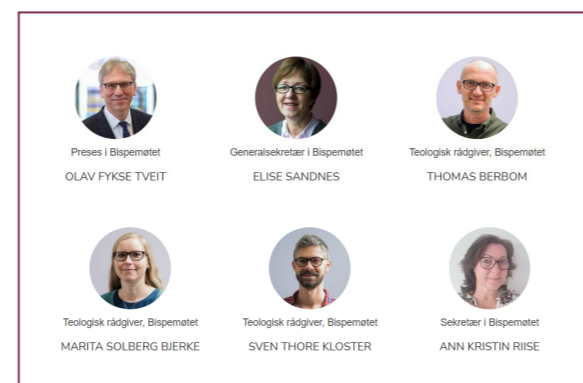
Til sist vil det også være Bispemøtets oppgave å koordinere biskopenes kollegiale representasjon og nærvær ved offentlige markeringer i kirke og samfunn, nasjonalt og i utlandet, samt gi støtte til biskopenes medvirkning i den offentlige debatt.

Bispemøtets organisasjon

Bispemøtet ledes av preses. Det velges et arbeidsutvalg for to år av gangen. Arbeidsutvalget har i 2021 bestått av preses Olav Fykse Tveit, biskop Ingeborg Middtømme (visepreses), biskop Ann-Helen Fjeldstad Jusnes (medlem) og biskop Jan Otto Myrseth (varamedlem). Varamedlem har møtt fast på alle møter.

Bispemøtet har et sekretariat, bestående av fem fulltids ansatte. Sekretariatet ledes av generalsekretær Elise Sandnes, og består for øvrig av tre teologiske rådgivere, Marita Solberg Bjerke, Sven Thore Kloster, Thomas Berbom, og seniorkonsulent Ann Kristin Riise. Av fem tilsatte i sekretariatet var det i 2022 tre kvinner og to menn.

Bispemøtets sekretariat har kontorer i Kirkens hus og samarbeider tett med Kirkerådets sekretariat. De ansatte har i store deler av året hatt hjemmekontor. Bispemøtets tildeling til drift er på 7,2 mill. kroner, inkludert lønnsmidler. Ca. 0,8 mill. er avsatt til programmet Veien til prestetjeneste/Veien til vigsljet tjeneste, og ca. 0,5 mill. er avsatt til innføringskurs for nye prester og EVU-tiltak.

Bispemøtets sekretariat

Samordning av den regionale bispjetjeneste

Veien til vigsling

Veien til vigsling (VTV) er et praktisk-kirkelig innføringsprogram for studenter og andre som vurderer å bli prest, diakon, kateket eller kantor i Den norske kirke. Det er en sammenslåing av programmene Veien til prestetjeneste (VTP) og Veien til vigsljet tjeneste (VTVT). VTP ble igangsatt med ordinasjonssamlinger i 1999 og utvidet til også å omfatte stiftspraksis i 2001. Fra 2018 ble Veien til vigsljet tjeneste (VTVT) også inkludert i programmet som del av O2-samlingen. I 2021 endret hele programmet navn til Veien til vigsling (VTV), og ordinasjonssamlingene endret navn til vigslings-samlinger.

Biskopene i Den norske kirke er gjennom Bispemøtet ansvarlig for driften av Veien til vigsling. Gjennomføringen av programmet skjer i samarbeid med bispedømmerådene, Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, MF vitenskapelige høyskole og VID vitenskapelig høyskole (inkl. Kirkelig utdanningscenter i Nord). Biskopene legger til grunn at godkjent gjennomføring av Veien til vigsling er normalordning for å bli vigsljet til tjeneste i Den norske kirke.

Vigslingssamlinger

I 2022 var man tilbake til en mer eller mindre normaltilstand etter pandemien, og regionvise vigslingssamlinger. Til forskjell fra tidligere var samlingene i 2022 med kun én overnatting og uten overlapping, dels som videreføring av det som ble gjort i pandemiårene, dels som kostnadsbesparing.

Erfaringen viser at det ble i korteste laget, spesielt for biskopene, som skulle ha mange samtaler på kort tid. Det lokale programmet varierte, men alle samlingene var innom følgende tema på en eller annen måte:

- Tverrfaglighet
- Stabsfellesskap
- Hva er VTP
- Kall og vigsling
- Forventninger til prestehverdagen
- Å leve som vigsljet medarbeider
- Tjenestens kilder
- Sårbarhet og grenser i tjenesten
- Lokalt bispedømme

Samlingene ble gjennomført i uke 25, 21.-24.juni. Region Øst var på Granavolden, region Vest var i Kristiansand, og region Nord var på Evenskjær. Det var totalt 53 deltakere på vigslingssamling 1, og 89 deltakere på vigslingssamling 2.

Stiftspraksis

Stiftspraksis er et element i avsluttende praktikum for prestestudentene, og en del av VTV. Studentene utfører i denne praksisperioden selvstendig prestetjeneste i menighet, og gjennomføringen skjer i samarbeid mellom lærestedene og bispe-

Prest Thor Haavik blir vigsljet til tjeneste.

Foto: Marit Hommedal

dømmene. Studentene skal i løpet av eller rett i etterkant av praksisperioden gjennomføre vigslingssamling 3, med samtale med biskop. I 2022 var det 51 studenter som gjennomførte stiftspraksis, alle på vårsemesteret.

Innføringskurs for nye prester

Innføringskurs 1 og 2 for nye prester var tilbake som fysiske samlinger i 2022, men denne gangen flyttet til høsten, i uke 39. Kurset ble gjennomført på Best Western Hotel på Gardermoen. Hvert kurs har én døgns varighet, med en felles nattverdugudstjeneste som avslutter kurs 1 og åpner kurs 2. I 2022 var det 47 deltakere på kurs 1 og 55 på kurs 2. Det var noen flere deltakere enn tidligere, da det var litt etterslep etter pandemiårene.

Kurs 3 består av det ordinære etter- og videreutdanningskurset Prest og teologi i praksis, del 1. Dette arrangeres på omgang av lærestedene. I 2022 hadde MF ansvar for kurset, og det ble gjennomført over tre dager på Granavolden i oktober. Det var totalt 20 deltakere som tilhørte innføringsprogrammet.

Innføringskurs for nye proster

Kurs for nye proster ble tidligere arrangert av departementet, men fra 2016 har Bispemøtet vært ansvarlig for disse kursene. De arrangeres årlig, men ble ikke arrangert i pandemiårene 2020 og 2021. Det var derfor et etterslep, og en stor gruppe med 19 proster som deltok på kurset som gikk over to dager. Kirkerådet bidro også i planlegging og gjennomføring av kurset.

Kompetanseutvikling i presteskapet

Biskopenes ledelse av prestedtjenesten innebærer også et ansvar for prestenes etter- og videreutdanning (EVU). Den sentrale samordningen av arbeidsgiverpolitikken på området ble i 2014 gitt til Bispemøtet. Etter- og videreutdanningen skal bidra til at prestene er faglig oppdatert i møte med utvikling innenfor kirke, teologi og samfunn.

Sentralt etterutdanningsutvalg (SEU) er et parts-sammensatt organ for drøfting og informasjon hjemlet i hovedavtalen og hovedtariffavtalens krav til ordninger for medbestemmelse.

Bispemøtet oppnevner medlemmer av SEU på arbeidsgiversiden, og ivaretar sekretariatsfunksjonene. SEU hadde tre møter i 2022, og har vært ledet av biskop Halvor Nordhaug.

Kompetanseutviklingsplanen som i dag legger grunn for EVU-arbeidet ble vedtatt og godkjent i 2020. I planverket tydeliggjøres det hvilke kursområder Bispemøtet gjerne ønsker kurs innenfor i planperioden. Nasjonal kompetanseutviklingsplan er publisert i heftet «Prest og kompetanse» som ligger ute på nett på Bispemøtets hjemmesider. Det gjør også «standardiserte vilkår for deltagelse i EVU».

Bispemøtet har en samhandlende rolle i arbeidet med EVU og har en jevnlig dialog med EVU kontakter ved bispedømmekontorene.

Kompetanseutviklingsplaner for de enkelte bispedømmer utarbeides regionalt og kunngjøres i bispedømmene. Bispemøtet legger disse ut på sine hjemmesider fortløpende. Arbeidet med regionale kompetanseplaner pågår i de fleste bispedømmer og legges fortløpende ut lokalt og nasjonalt.

Også i 2022 har BM hatt observatørrolle i Kompetanserådet som er etablert i samarbeid mellom flere av lærestedene. Dette er nyttig med tanke på samhandling og informasjonsflyt innenfor EVU feltet.

Det har også i 2022 vært avholdt møte mellom Bispemøtet og lærestedene for å styrke samhandlingen omkring EVU-arbeidet og videre kursutvikling innenfor presteskapet.

Utlyste kurs i 2022

Følgende kurs ble utlyst i 2022.

Våren 2022

- Prest og teolog i praksis (PTP) 5 stp. (MF). 24 søkere.
- Pastoralklinisk utdanning (PKU) 20 stp. (MF). 12 søkere til Lovisenberg, 5 plasser. 11 søkere til IFS Modum, 6 plasser.
- Arbeidsveilederutdanning (AVU) 60 stp. (TF). 25 deltakere. Søkere fra alle bispedømmer

Høsten 2022

- Prest og teolog i praksis (PTP) del 2. 5 stp. (MF). 9 deltakere
- Pastoralklinisk utdanning (PKU) 20 stp. (MF). 18 søkere til AHUS, 6 plasser. 16 søkere til IFS Modum 5 plasser.
- Samtidsteologi og forkynnelse (MF) 20 stp. 5 søkere – kurset avlyst.
- Forsoning som samfunnssteologi og kirkelig praksis 10x3 stp. (VID Tromsø) 18 søkere.

EVU konferansen 2022

Bispemøtet og Sentralt etterutdanningsutvalg arrangerte EVU konferanse den 8. november 2022. Konferansen fant sted i Bøler kirke. Tema for konferansen var. «Ny kirkelig organisering og EVU arbeidet»

Det var 45 deltakere til stede. Dette var representanter for utdanningsinstitusjonene, bispedømmene, Kirkerådet, KA og fagforeningene.

Det ble gjennomført foredrag og innledninger og det ble gitt rom for samtale og refleksjoner.

EVU kurs utlyst 15. mars 2022

- Pastoralklinisk utdanning - PKU, (MF)
- Prest og teolog i praksis - PTP, (MF)
- Arbeidsveilederutdanning - AVU, (TF)

EVU kurs utlyst 15. september 2022

- Pilegrim i historie og samtid (TF)
- Det gamle testamentet som ressurs i prestedtjenesten (VID)
- Pastoralklinisk utdanning - PKU, (MF)
- Forsoning som samfunnssteologi og kirkelig praksis (VID Tromsø)
- Pastoral lederutvikling - PLU (VID)

I samtalene ble det blant annet påpekt at man opplever lave søkertall til EVU kurs. PKU kursene er stadig populære, og det ble etterspurt mulighetene for å ha flere plasser på kursene. Det ble også reist spørsmål om kurstilbudene er adekvate for søkerne.

Illustrasjonsfoto: Torstein Kiserud

Arbeidsveiledning - ABV

Arbeidsveiledning (ABV) er et innarbeidet og mye brukt verktøy for å gi ansatte hjelp til refleksjon over egen tjeneste, og bidrar både til kvalitetssikring, motivasjon og rekruttering. Bispemøtet samarbeider med KA og kirkevergene om arbeidsveiledning for prester og andre kirkelige tilsatte.

Sammen med KA har Bispemøtet oppnevnt et nasjonalt fagråd for ABV. Fagrådet ledes av biskop Olav Øygard og nesteleder er Linn Maria Kierulf (KA). I fagrådet sitter forøvrig Ingeborg Nordlund, Monika Halsør, Anne Beate Tjentland, Jon Marius Kobro Hammer, Lars Peder Holm. Bispemøtet har sekretariatfunksjon for fagrådet.

Fagrådet har hatt tre møter i 2022 og har blant annet arbeidet med å igangsette et nytt kurs i arbeidsveilederutdanning som startet opp høsten 2022. Fagrådet har et årlig møte med ABV ansvarlige ved bispekontorene for å ivareta kommunikasjon og god informasjonsflyt.

Les mer om arbeidsveiledning
www.kirken.no/bm

Visitaser og vigslinger

Bispemøtet vedtok i 2017 å opprette et nytt vigslingsregister. Arbeidet stoppet imidlertid opp og ble ytterligere forsinket av pandemien. I 2022 er registeret opprettet, og Bispemøtet har vedtatt Regler for Den norske kirkes vigslingsregister. Opplysninger om personer som vigsles til prest, diakon, kateket eller kantor i Den norske kirke skal registreres i vigslingsregisteret.

Visitaser til menighetene og vigsling til tjeneste er to sentrale kjerneområder i biskopens tjeneste. I 2022 har visitaser og vigslinger hatt følgende omfang.

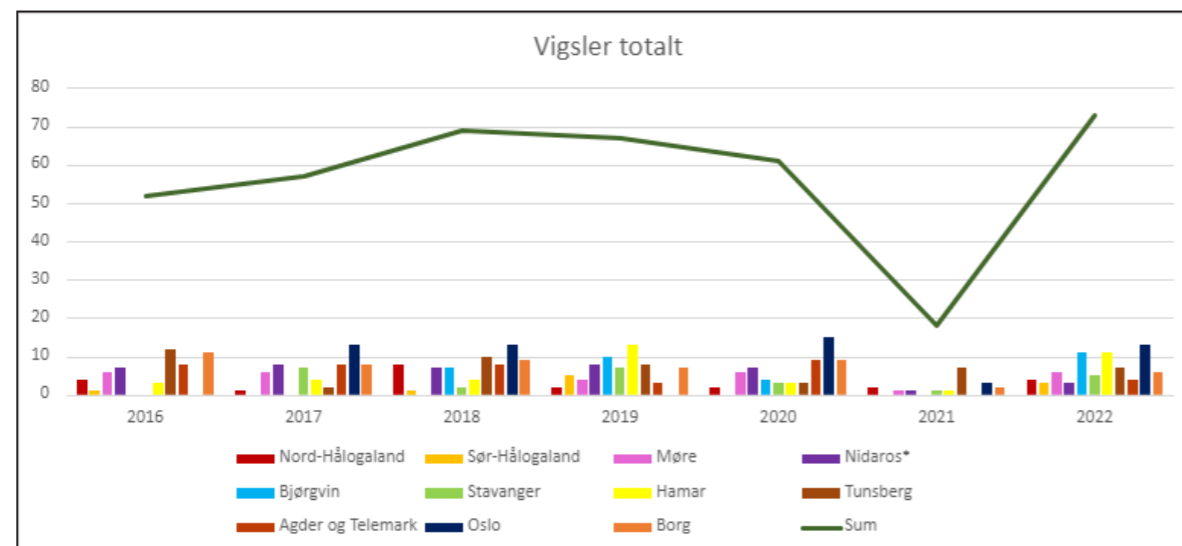
Vigsling av diakon.

Foto: Per Eide

Vigslingsregisteret

Regler for Den norske kirkes vigslingsregister finner du på denne siden, pkt. 12 <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/>

Bispedømme	Visitaser	(Sokn 2021)	Vigsling - prest	Vigsling - Diakon	Vigsling - Kateket	Vigsling - Kantor	Vigslinger totalt
Nord-Hålogaland	0	(62)	1	3	0	0	4
Sør-Hålogaland	5	(83)	3	0	0	0	3
Møre	6	(95)	4	2	0	0	6
Nidaros	7	(119)	2	1	0	0	3
Bjergvin	6	(176)	5	3	2	1	11
Stavanger	8	(89)	3	2	0	0	5
Hamar	4	(162)	9	1	1	0	11
Tunsberg	2	(100)	5	1	0	1	7
Agder og Telemark	9	(110)	0	3	0	1	4
Oslo	6	(59)	8	1	4	0	13
Borg	0	(109)	3	1	2	0	6
Sum	53	(1164)	43	18	9	3	73

6 September 2022, Karlsruhe, Germany: Members of the message committee of the 11th Assembly of the World Council of Churches, held in Karlsruhe, Germany from 31 August to 8 September, under the theme «Christ's Love Moves the World to Reconciliation and Unity.» Foto: Albin Hillert/WCC

Representasjon

Råd og utvalg

Bispemøtet oppnevner biskoper til deltakelse i ulike råd og utvalg. I tillegg oppnevnes biskoper av andre organer til deltakelse i ulike sammenhenger. Der ikke annet er angitt, er domprostene vara.

Bispemøtets arbeidsutvalg 2022-2023: Olav Fykse Tveit, Ingeborg Midttømme (vise-preses), Ann-Helen Fjeldstad Jusnes og Jan Otto Myrset (varamedlem).

Verv oppnevnt eller foreslått av Bispemøtet eller i medhold av kirkeordningen

Det vil etter at ny biskop i Hamar og ny biskop i Bjergvin er tilsatt bli foretatt nye oppnevninger.

- Kirkerådet: preses, vara: visepreses (regulert av forretningsorden). Dette inkluderer Kirkerådets AU, og Arbeidsgiverutvalget (AGU)
- Mellomkirkelig råd: Biskop Kari Mangrud Alvsvåg, Borg (2022 -23)
- Samisk kirkeråd: Nidaros biskop (rotasjon mellom de tre nordligste bispedømmer) (2021-23).
- Nemnd for gudstjenesteliv: biskop Jan Otto Myrseth, Tunsberg (2021-23). Vara: biskop Kari Veiteberg, Oslo.
- Leder av styringsgruppen for «Veien til vigsling» (STVTV): biskop Solveig Fiske, Hamar (2021-2022).
- Leder av Fagråd for ABV: biskop Olav Øygard, Nord-Hålogaland (2021-23).
- Kontaktmøte (nasjonalt): Preses, visepreses (vara).

- Sentralt etterutdanningsutvalg (SEU): biskop Halvor Nordhaug, Bjergvin (2021-23).
- Arbeidsmiljøutvalget (AMU): biskop Ann-Helen Fjeldstad Jusnes, Sør-Hålogaland (2023 - 2024) med vara biskop Stein Reinertsen, Agder og Telemark.
- Samarbeidsrådet for overgrepssproblematikk (SRO): biskop Solveig Fiske, Hamar, (2021-2022)
- KAs landsråd: Preses og biskop Stein Reinertsen (oppnevnt av KR) (2021-25)
- Norges kristne råd, styret: Preses, visepreses (vara) (2021-23).
- Norges kristne råd, Rådsmøte: Preses, visepreses (vara) (2021-23).
- Medlem av Katolsk-luthersk samtale-gruppe (KATLUSA): biskop Kari Veiteberg, Oslo (2019-2022).
- Teologisk nemnd: biskop Stein Reinertsen, Agder og Telemark (2021-23).
- Nådens fellesskap: biskop Anne Lise Ådnøy, Stavanger (2021-23).
- Kontaktutvalget med Human-Etisk Forbund: biskop Halvor Nordhaug, Bjergvin.
- Tilleggsgavefondet: Preses og generalsekretær (2022-23).
- RSA for MF Vitenskapelig høyskole: biskop Halvor Nordhaug, Bjergvin (2021- 2023).
- RSA for VID: biskop Halvor Nordhaug, Bjergvin (2021-23).
- RSA for Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo: biskop Halvor Nordhaug, Bjergvin (2021-23)
- European Council for Religious Leaders/regions for peace Europe 2022-2023: biskop Atle Sommerfeldt, Borg.

Verv oppnevnt av BM til utvalg for spesielle oppgaver en avgrenset periode

- LHBT-utvalget: biskop Jan Otto Myrseth (2019-2023)

Verv oppnevnt av andre

- IKO representantskap: Agder og Telemark biskop (2021-23).
- Kirkens Nødhjelps styre: Biskop Herborg Finnset, Nidaros (2020-2023).
- Bibelselskapets styre: Biskop Olav Øygard, Nord-Hålogaland (2021-) (etter forslag fra BM)
- Kirkens Nødhjelps representantskap: Biskop Olav Øygard, Nord-Hålogaland (2021-) (oppnevnt av KM).
- Styret for Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo: Hamar biskop, preses (vara) (2016-2022).
- Høyskolestyret VID: Biskop Jan Otto Myrseth, Tunsberg
- Styret for stiftelsen Diakonhjemmet: Biskop Ingeborg Midttømme, Møre
- Valgkomiteen for MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn: Biskop Ingeborg Midttømme, Møre
- Representantskapet for Viken: Biskop Ann-Helen Fjeldstad Jusnes
- Rød Knapp, Stopp volden mot kvinner: Biskop Solveig Fiske, Hamar.
- Nasjonalt kirkelig pilegrimsutvalg: biskop Herborg Finnset.
- Representantskapet for Nord-Norges Diakonistiftelse: Biskop Ann-Helen Fjelstad Jusnes og biskop Olav Øygard.
- Representantskapet i Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsområdet SKKB: Biskop i Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland
- KA s Landsråd: Preses Olav Fykse Tveit og biskop Stein Reinertsen (2021-2025).
- Bibelselskapets valgkomite: Biskop Ingeborg Midttømme.
- Leder representantskapet i Bibelselskapet: Biskop Stein Reinertsen.

Biskopenes representasjon i utlandet

- 5. juni 2022. Bispevigsling, feiring av vigsling for biskop Thomas Reinholdt Rasmussen (uttatt fra desember 2021) i Ålborg, Danmark. Biskop Olav Øygård representerte.
- Atle Sommerfeldt representerte Bispemøtet og Dnk på det årlige rådsmøtet i European Council of Religious Leaders (ECRL) i juli 2022, og på det fjerde European Policy Dialogue Forum i november 2022.
- Jan Otto Myrseth representerte Dnk på den 15. Lambeth konferansen i juli 2022. Konferansen samler de fleste biskoper i det globale anglikanske kirkefelleskapet, og arrangeres ca hvert tiende år i Canterbury i England.
- 5.-7. august 2022. Samiske dager i Inari, Finland. Biskopene Ingeborg Midttømme og Olav Øygard representerte.
- 4. september 2022. Bispevigsling, innsettelse av ny biskop i Roskilde, Danmark. Biskop Kari Veiteberg representerte.
- 30. oktober 2022. Avskjedsgudstjeneste for erkebiskop Antje Jackelén, Svenska kyrkan. Preses Olav Fykse Tveit representerte.
- 4. desember 2022. Vigsling av erkebiskop Martin Modéus, Svenska kyrkan. Preses Olav Fykse Tveit representerte.

Preses Olav Fykse Tveit

Foto: Titt Melhuus

Det heiter ikkje: eg – no lenger Heretter heiter det: vi!

Preken av preses Olav Fykse Tveit
Trefoldighetskirken i Oslo
i forbindelse med Forsoningskonferansen
4. mai 2022.
Tekst: 2 Mos 3,1-8; Joh 21,1-14

«Det heiter ikkje: eg – no lenger.
Heretter heiter det: vi.»

Slik startar eitt av dei mest kjende og kjære dikt i norsk litteratur, skriven av Haldis Moren Vesaas. Dei kunne stå som overskrift over kva forsoning skal vere. Det handlar om å sjå det ein talar om frå den andre sida, frå ei andre si erfaring, frå den andre sitt behov for å dele slik at ein kan forstå meir om den andre, men også meir om seg sjølv.

Divere veit vi at ordet «vi» kan nettopp brukast til å undertrykke andre for å bli ein del av det, eller for å definere nokon utanfor, andre innanfor.

Tung tids tale

Det kan også stå som overskrift over eit anna ord som diktet framhevar: Solidaritet. For tittelen på diktet er dessverre aktuelt på ein måte vi ikkje likar: TUNG TIDS TALE. Det er skriven i 1944, og tek utgangspunkt i opplevingar i Europa som vi ikkje trudde skulle kome igjen. Både globale perspektiv og historiske og aktuel-

le refleksjonar om korleis ulike grupper, så som urfolk og nasjonale minoritetar har hatt det og har det i ramma av større nasjonar og samfunn, gjer at vi høyrer ulike former og tider for tung tids tale.

Påskas budskap kan også samanfattast i det samme uttrykket: «Det heiter ikkje: eg – no lenger. Heretter det: vi.» Det var verkeleg tunge tider som prega disiplane si historie og livskjensle. Den enkelte disippels angst og mørke frå langfredagens krossfesting og kollaps av fellesskapet med deira Jesus, vert møtt av den oppstandne. Det skaper ei tru på hans lovnad om at han er med dei. Ja, meir enn det. Hans ord og handlingar om at dei høyrer saman, i Gudsriket som er kome nær.

«Kom og få mat»

Når dei samlast igjen, kjenner dei han igjen når han inviterer dei til måltid. Og det er ikkje eit generelt møte, men heilt konkret, knyta til Tiberiassjøen, ein stad dei kjente og som var deira naturlege miljø, der dei har hatt sin heim, sitt arbeid, og der var det også dei hadde sitt møtt sine kall til å vere ein del av fellesskapet med Jesus. Møtet med den oppstandne i deira eige landskap og deira kjente, vanlege liv vert ein bekreftelse av at det er i deira landskap og i deira liv at dei finn det heilage og den heilage. Og det heilage handlar om å vere sammen.

Det vert eit heilagt måltid av deira henders verk. Det vert ein ny dimensjon i det dei har av erfaring med sine arbeidsverktøy i båt og garn. Det vert skapt noko nytt i det kjente, der naturens råvarer

Kyrkja må vere den som fremjar, som viser, som stadfester kjærleikens kraft og glede. Den er ekte menneskeleg. Skapt av Gud.

og bålets lys og varme tilsaman vert mat og måltid som kan delast og nære deira liv. Både det konkrete og fellesskapet har med Gud å gjere. Begge delar har med deira åndelege liv å gjere. Guds Ande skaper, er livgjevar, og føre oss saman i eit fellesskap. Alt vert helga ved den oppstandnes nærvær og invitasjon: «Kom og få mat!»

Det var noko kjent, spesielt i dette måltidsfellesskapet med Jesus. Men det var også noko nytt. Det nye gjer at Guds-biletet dei kanskje hadde sett i møte med han før påska, vert endå tydeligare. I påskemorgonens nye lys ser dei at den krossfeste er den oppstandne. Det er han som syntest å tape, ja tape alt, som Gud reiser opp. Det er ikkje nokon som må bli heilt Gudsforlatt, same kor ille det kan gå.

Den kristne tru har aldri vore berre eit spørsmål om den eine som er åleine. Heller ikkje berre Jesus og meg åleine. Heller ikkje handlar det berre om den enkelte sin salighet. Oppstoda har sidan dei første såg den tome grava alltid vore eit budskap som må delast med dei andre. Det er ikkje noko å halde for seg sjølv.

Dei møter den krossfeste

I vår nattverdligturgi seier vi. «Deg vere ære for kjærleiken som er sterkare enn døden.» Dette fellesskapet er ope – også for oss. Det er ope, slik den oppstandne er open i møtet med sine. Møtet med den krossfeste og oppstandne er eit nådens og kjærleikens møte. Deira svikt og svik stengjer ikkje lenger for fellesskapet. For den dei møter, er den krossfeste og oppstandne. Den som veit om deira veikskap, deira svikt. Men det er også ein Gud som lever med dei som den lidande Gud. Den Gud som lir med sin skapning og sine folk. Styrken er kjærleikens styrke, den medlidande sin styrke.

Kyrkja må vere den som fremjar, som viser, som stadfester kjærleikens kraft og glede. Den er ekte menneskeleg. Skapt av Gud. I møtet med det heilage, med Den Heilage, vert Moses dratt inn i noko større. Det er ikkje lenger berre «eg» i eit slikt møte. Det er eit møte med ein Annan som seier «eg er – din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud.» Så vert perspektivet endra.. Du

er på heilag grunn. Det er ikkje berre eitt einsamt «eg» som definerer kva som er.

Men heller ikkje Den Heilage er ein som berre er for seg sjølv. Det er det Gud ikkje er. Det er Den Andre som høyrer og ser: «Eg har høyrte skrika deira. Eg kjenner deira smerte.» Gud høyrer mange rop i desse dagar. Ropa kjem frå Mariupol i Ukraina, der menneske opplever «apokalyptiske tilstander», som FNs generalsekretær kalte det for eit par dagar sidan. Ropa kjem også frå mange der flyktingebarn har funne ein ny heim, men saknar sine fedre og brødre som er att for å kjempe for fridom.

Rop etter rettferd

Ropa kjem frå alle stader der menneske ropar etter frigjering frå undertrykking og krig, frå ein ufatteleg angst og uro, der menneske lengtar etter rettferd og fred. Verkeleg rettferd og verkeleg fred. Ikkje fake news eller propaganda. Verkeleg forsoning. Verkeleg forandring.

Det er den same Gud som høyrte ropa frå eit kua folk i Egypt som også kjenner alle folk som er kua og truga, enten det er urett eller av anna misbruk av makt. Læresveinane møtte den same Gud ved deira bål som Moses ved sitt bål: Det er ein Gud som kjenner deira smerte.

I lyset av oppstoda ser vi noko nytt som også er teikn på ein som var der frå før. Nytt liv av daude gror, heiter det i ein av dei mest kjende norske vårsalmar. Det er likevel ikkje alltid slik. I det minste må vi sjå rett i augene paradokset i vår Gudstru.

Og då ser vi rett på krossen. Vi ser at den oppstandne Kristus er også den krossfeste Kristus. Dette er det særdeles viktig å halde fast på i denne tida.

Det er ikkje sjølvstøtt at det vert presentert som kyrkjens budskap. Det vert mellom anna tydeleg i patriark Kirills budskap den 27. mars, der han gir ein refleksjon over krossens meining i vår kristne tru. Han omtalar korleis den krossfesta blir framstilt som den sigrande Kristus i hans kyrkjetradisjon, i motsetnad til dei mange framstillingar av den lidande Jesus Kristus i vestlege kyrkjer.

Den sigrande Kristus vert for han ein leiar i kampen mot alt som kyrkja skal nedkjempe av det han ser som synd og elende, mellom anna den fridom som menneske har til å vere seg sjølv og elske - med den orientering eller legning ein har i mange land i Europa. Og slik vert den brutale krigen

begrunna, ja, helga. Han meiner det er upassande å legge så stor vekt på å framstille den lidande Kristus som vårt forbilde.

Gud som bryr seg

Men då vert også det verkelege biletet av Den Heilage tildekkja eller heilt borte. Når biletet av det sanne menneskelege vert tildekkja eller den verkelege menneskelege lidinga uvesentleg, då vert det eit vrengebiletet av Gud. Dei ufattelege lidingane som krigen påfører andre menneske vert ikkje grunn nok til å fordømme den. Biletet av den Gud som høyrer sitt folks rop, som kjenner deira lidingar, vert erstatta av ein slags hærførar, ein Kristus som gir keisaren makt til å kue og endå til påføre andre menneske uhøyrte lidingar, ja endå til menneske av hans eigen flokk og kyrkje i Ukraina.

Den oppstandne er for alltid også den krossfeste Kristus. Det er den same Gud som bryr seg om folkets nød i møte med dødens makter kvar dag og kvar natt.

Då er det tid for oss til å finne kva slags bål vi kan tenne for å skape heilage møter av kjærleiken vi har fått del i. Då er det tid for å vere noko som formidler varmen og gløden frå fellesskapet rundt bålet med den oppstandne.

Og då kan vi høyre resten av diktet Tung tids tale:

*Eig du lykka, er ho ikkje berre di.
Alt det som bror din kan ta i mot av lykka di,
må du gi.
Alt du kan løfte av børa til bror din,
må du ta på deg.
Det er mange ikring deg som frys,
Ver du eit bål, strål varme ifrå deg.*

*Hender finn hender, herd stør herd,
Barm slår varmt imot barm.
Det hjelper da litt, nokre få forforsne,
at DU er varm!*

Ære vere Faderen og Sonen og Den Heilage Ande, vår Skapar, Frelsar og Livgjevar, som var, er og vere skal, èin sann Gud frå æve og til æve. Amen

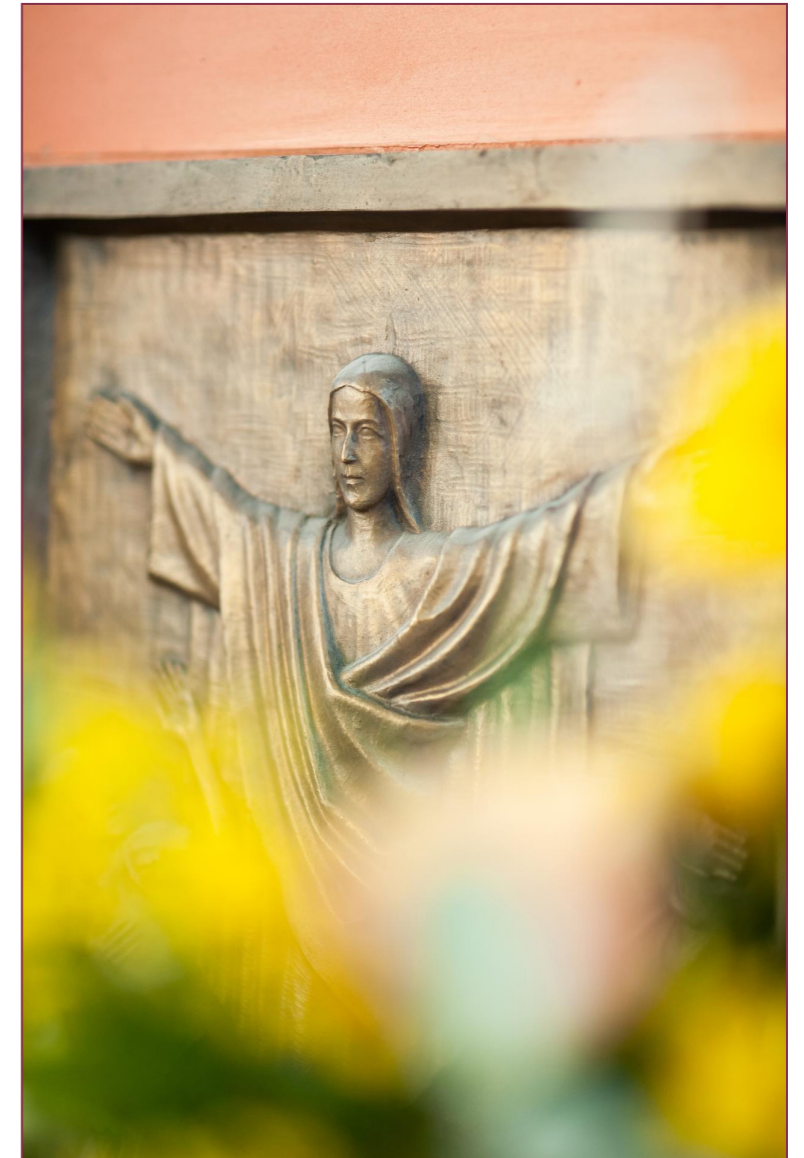

Foto: Kirkerådet

